

USTAWA

z dnia 27 sierpnia 1997 r.

o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

(Dz. U. z dnia 9 października 1997 r.)

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa dotyczy osób, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały orzeczenie:

- 1) o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności określonych w art. 3,
- 2) o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy - na podstawie odrębnych przepisów lub
- 3) o rodzaju i stopniu niepełnosprawności osoby, która nie ukończyła 16 roku życia - na podstawie odrębnych przepisów, zwanych dalej "osobami niepełnosprawnymi".

Art. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) najniższym wynagrodzeniu - oznacza to najniższe wynagrodzenie pracowników określane przez Ministra Pracy i Polityki Socjalnej na podstawie Kodeksu pracy,
- 2) osobie niepełnosprawnej bezrobotnej lub niepełnosprawnej poszukującej pracy - oznacza to osobę niepełnosprawną bezrobotną lub niepełnosprawną poszukującą pracy w rozumieniu przepisów o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu,
- 3) organizacjach pozarządowych - oznacza to stowarzyszenia, związki, izby oraz organizacje pracodawców i pracobiorców o charakterze ogólnokrajowym w szczególności działające na rzecz osób niepełnosprawnych, tworzone na podstawie odrębnych przepisów,
- 4) przeciętnym wynagrodzeniu - oznacza to przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w poprzednim kwartale od pierwszego dnia następnego miesiąca po ogłoszeniu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski",
- 5) uczestnictwie w życiu społecznym - oznacza to możliwość pełnienia ról społecznych oraz pokonywania barier, w szczególności psychologicznych, architektonicznych, urbanistycznych, transportowych i w komunikowaniu się,
- 6) wskaźniku zatrudnienia osób niepełnosprawnych - oznacza to przeciętny miesięczny udział procentowy osób niepełnosprawnych w zatrudnieniu ogółem, w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

Rozdział 2

Orzekanie o niepełnosprawności

Art. 3. 1. Ustala się trzy stopnie niepełnosprawności, które stosuje się do realizacji celów określonych ustawą:

- 1) znaczny,
- 2) umiarkowany,
- 3) lekki.

2. Orzeczenie ustalające stopień niepełnosprawności stanowi także podstawę do przyznania ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 4. 1. Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę mającą naruszoną sprawność organizmu:

- 1) niezdolną do podjęcia zatrudnienia,

2) zdolną do wykonywania zatrudnienia w zakładzie pracy chronionej albo w zakładzie aktywizacji zawodowej,

wymagającą niezbędnej w celu pełnienia ról społecznych stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

2. Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu zdolną do wykonywania zatrudnienia na stanowisku pracy przystosowanym odpowiednio do potrzeb i możliwości wynikających z niepełnosprawności, wymagającą w celu pełnienia ról społecznych częściowej lub okresowej pomocy innej osoby w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

3. Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu zdolną do wykonywania zatrudnienia, nie wymagającą pomocy innej osoby w celu pełnienia ról społecznych.

4. Ograniczona możliwość samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie, bez pomocy innych osób, podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się, komunikację i komunikowanie się.

5. Zaliczenie do znacznego stopnia niepełnosprawności osoby, o której mowa w ust. 1 pkt 2, nie wyklucza możliwości podejmowania przez tę osobę zatrudnienia, także poza zakładem pracy chronionej lub zakładem aktywizacji zawodowej.

Art. 5. Orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o:

- 1) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267, z 1984 r. Nr 52, poz. 268 i 270, z 1986 r. Nr 1, poz. 1, z 1989 r. Nr 35, poz. 190 i 192, z 1990 r. Nr 10, poz. 58 i 61, Nr 36, poz. 206, Nr 66, poz. 390 i Nr 87, poz. 506, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 80, poz. 350 i Nr 94, poz. 422, z 1992 r. Nr 21, poz. 84 i Nr 64, poz. 321, z 1994 r. Nr 74, poz. 339 i Nr 108, poz. 516, z 1995 r. Nr 4, poz. 17, z 1996 r. Nr 100, poz. 461, Nr 136, poz. 636 i Nr 147, poz. 687 oraz z 1997 r. Nr 28, poz. 153, Nr 93, poz. 569 i Nr 111, poz. 725), traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- 2) niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 24 ust. 5 ustawy wymienionej w pkt 1, traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- 3) częściowej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 23 ust. 3 ustawy wymienionej w pkt 1, traktowane jest na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
- 4) celowości przekwalifikowania, o którym mowa w art. 90¹ ust. 2 i 3 ustawy wymienionej w pkt 1, traktowane jest na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Art. 6. 1. Powołuje się zespoły orzekające o stopniu niepełnosprawności:

- 1) wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności - jako pierwsza instancja,
- 2) Krajowy Zespół do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności - jako druga instancja.
  2. Wojewódzki zespół do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności, zwany dalej "zespołem", powołuje i odwołuje dyrektor wojewódzkiego urzędu pracy.
  3. Krajowy Zespół do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności powołuje i odwołuje Pełnomocnik do Spraw Osób Niepełnosprawnych.
  4. Zespół orzeka na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego.
  5. Od orzeczenia Krajowego Zespołu do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności przysługuje odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych. Postępowanie w sprawach odwołań jest wolne od opłat i kosztów sądowych.
  6. W orzeczeniu zespołu, poza ustaleniem stopnia niepełnosprawności, powinny być zawarte wskazania dotyczące w szczególności:
    - 1) szkolenia, w tym specjalistycznego,
    - 2) odpowiedniego zatrudnienia uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby,
    - 3) korzystania z rehabilitacji ze wskazaniem form odpowiednich do potrzeb i możliwości, z wyłączeniem turnusów rehabilitacyjnych,
    - 4) korzystania z systemu pomocy społecznej,
    - 5) konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
    - 6) uczestnictwa w terapii zajęciowej,
    - 7) korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki.

7. Wydatki związane z tworzeniem i działalnością zespołów, o których mowa w ust. 1, pokrywane są z budżetu państwa.

8. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady powoływania i odwoływania oraz sprawowania nadzoru nad zespołami, o których mowa w ust. 1, zakres ich działania, a także zakres ich współdziałania z organami administracji rządowej i samorządowej.

9. Minister Pracy i Polityki Socjalnej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady orzekania o stopniu niepełnosprawności, tryb postępowania przy orzekaniu oraz zakres, skład i sposób działania zespołów orzekających.

Rozdział 3

Rehabilitacja osób niepełnosprawnych

Art. 7. 1. Rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

2. Rehabilitacja lecznicza osób niepełnosprawnych odbywa się na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 8. 1. Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

2. Do realizacji celu, o którym mowa w ust. 1, niezbędne jest:

- 1) dokonanie oceny zdolności do pracy, w szczególności przez:
  - a) przeprowadzenie badań lekarskich i psychologicznych umożliwiających określenie sprawności fizycznej, psychicznej i umysłowej do wykonywania zawodu oraz ocenę możliwości zwiększenia tej sprawności,
  - b) ustalenie kwalifikacji, doświadczeń zawodowych, uzdolnień i zainteresowań,
- 2) prowadzenie poradnictwa zawodowego uwzględniającego ocenę zdolności do pracy oraz umożliwiającego wybór odpowiedniego zawodu i szkolenia,
- 3) przygotowanie zawodowe z uwzględnieniem perspektyw zatrudnienia,
- 4) dobór odpowiedniego miejsca pracy i jego wyposażenie,
- 5) określenie środków technicznych umożliwiających lub ułatwiających wykonywanie pracy, a w razie potrzeby - przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych, sprzętu rehabilitacyjnego itp.

Art. 9. 1. Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym.

2. Rehabilitacja społeczna realizowana jest przede wszystkim przez:

- 1) wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej,
- 2) wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
- 3) likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji,
- 4) kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Art. 10. 1. Do podstawowych form rehabilitacji społecznej zalicza się zwłaszcza uczestnictwo w:

- 1) warsztatach terapii zajęciowej,
- 2) turnusach rehabilitacyjnych,
- 3) zespołach ćwiczeń fizycznych usprawniających psychoruchowo, rekreacyjnych i sportowych oraz innych zespołach aktywności społecznej, zgodnie z potrzebami osób niepełnosprawnych.

2. Warsztat terapii zajęciowej oznacza wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówkę, stwarzającą osobom niepełnosprawnym z upośledzeniem uniemożliwiającym aktualnie podjęcie pracy możliwość udziału w rehabilitacji społecznej i zawodowej przez terapię zajęciową.

3. Turnus rehabilitacyjny oznacza formę aktywnej rehabilitacji, połączoną z elementami wypoczynku, mającą na celu przede wszystkim ogólną poprawę sprawności, wyrobienie zaradności, pobudzanie i rozwijanie zainteresowań osób niepełnosprawnych.

4. Warsztaty terapii zajęciowej oraz turnusy rehabilitacyjne mogą być organizowane przez pracodawców prowadzących zakłady pracy chronionej lub przez inne jednostki organizacyjne.

5. Osoby niepełnosprawne kierowane są do uczestnictwa:

- 1) w warsztacie terapii zajęciowej - zgodnie z orzeczeniem, o którym mowa w art. 6 ust. 6 pkt 6,
- 2) w turnusie rehabilitacyjnym - na wniosek lekarza.

6. Minister Pracy i Polityki Socjalnej, w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady tworzenia, działania i finansowania warsztatów terapii zajęciowej.

Rozdział 4

Uprawnienia osób niepełnosprawnych

Art. 11. Osoba niepełnosprawna zarejestrowana w rejonowym urzędzie pracy jako bezrobotna lub poszukująca pracy i nie pozostająca w zatrudnieniu ma prawo korzystać ze szkolenia na zasadach określonych w ustawie.

Art. 12. 1. Osoba niepełnosprawna, o której mowa w art. 11, może otrzymać pożyczkę na rozpoczęcie działalności gospodarczej albo rolniczej.

2. Dyrektor wojewódzkiego urzędu pracy, zwany dalej "dyrektorem", udziela pożyczki, ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, do wysokości trzydziestokrotnego przeciętnego wynagrodzenia.

3. Dyrektor zawiera z pożyczkobiorcą umowę ustalającą warunki udzielenia i spłaty pożyczki oraz wysokość stopy oprocentowania.

4. Dyrektor umarza pożyczkę, na wniosek pożyczkobiorcy, do wysokości 50%, pod warunkiem prowadzenia działalności gospodarczej albo rolniczej przez okres co najmniej 24 miesięcy oraz po spełnieniu pozostałych warunków umowy.

5. W przypadku szczególnie uzasadnionym trudną sytuacją materialną lub losową pożyczkobiorcy, Prezes Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, na wniosek tego pożyczkobiorcy, może - po zasięgnięciu opinii dyrektora - odroczyć termin spłaty pożyczki albo umorzyć jej spłatę w części lub w całości, jeżeli pożyczka stała się wymagalna.

6. Od decyzji Prezesa Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przysługuje odwołanie do Ministra Pracy i Polityki Socjalnej.

7. Minister Pracy i Polityki Socjalnej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady udzielania, oprocentowania, spłaty i umarzania pożyczek.

Art. 13. 1. Osoba niepełnosprawna prowadząca działalność gospodarczą albo własne lub dzierzawione gospodarstwo rolne może otrzymać, ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie tej działalności, jeżeli:

- 1) nie korzystała z pożyczki, o której mowa w art. 12 ust. 1, lub
- 2) taka pożyczka została spłacona albo w całości umorzona.

2. Dofinansowanie następuje na podstawie umowy zawartej przez dyrektora z osobą, o której mowa w ust. 1.

Art. 14. 1. Osobie zatrudnionej, która w wyniku wypadku przy pracy lub choroby zawodowej utraciła zdolność do pracy na dotychczasowym stanowisku, pracodawca jest obowiązany wydzielić lub zorganizować odpowiednie stanowisko pracy z podstawowym zapleczem socjalnym, nie później niż w okresie trzech miesięcy od daty zgłoszenia przez tę osobę gotowości przystąpienia do pracy. Zgłoszenie gotowości przystąpienia do pracy powinno nastąpić w ciągu miesiąca od dnia uznania za osobę niepełnosprawną.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, gdy wyłączną przyczyną wypadku przy pracy było naruszenie przepisów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przez pracownika z jego winy lub jego stanu nietrzeźwości - udowodnione przez pracodawcę.

Art. 15. 1. Czas pracy osoby niepełnosprawnej nie może przekraczać 8 godzin na dobę i 40 godzin tygodniowo.

2. Czas pracy osoby niepełnosprawnej zaliczonej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności nie może przekraczać 7 godzin na dobę i 35 godzin tygodniowo.

3. Osoba niepełnosprawna nie może być zatrudniona w porze nocnej i w godzinach nadliczbowych.

4. Wymiar czasu pracy ustalony zgodnie z ust. 1 lub 2 obowiązuje od dnia następującego po przedstawieniu pracodawcy orzeczenia o niepełnosprawności.

Art. 16. 1. Przepisów art. 15 nie stosuje się:

- 1) do osób zatrudnionych przy pilnowaniu oraz
- 2) gdy, na wniosek osoby zatrudnionej, lekarz przeprowadzający badania profilaktyczne pracowników lub w razie jego braku lekarz sprawujący opiekę nad tą osobą wyrazi na to zgodę.
  2. Koszty badań, o których mowa w ust. 1 pkt 2, ponosi pracodawca.

Art. 17. Osoba niepełnosprawna ma prawo do przerwy w pracy na gimnastykę usprawniającą lub wypoczynek. Czas przerwy wynosi 30 minut i jest wliczony do czasu pracy.

Art. 18. 1. Stosowanie norm czasu pracy, o których mowa w art. 15, nie powoduje obniżenia wysokości wynagrodzenia wypłacanego w stałej miesięcznej wysokości.

2. Godzinowe stawki wynagrodzenia zasadniczego, odpowiadające osobistemu zaszeregowaniu lub zaszeregowaniu wykonywanej pracy, przy przejściu na normy czasu pracy, o których mowa w art. 15, ulegają podwyższeniu w stosunku, w jakim pozostaje dotychczasowy wymiar czasu pracy do tych norm.

Art. 19. 1. Osobie zaliczonej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności przysługuje dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze 10 dni roboczych w roku kalendarzowym. Prawo do pierwszego urlopu dodatkowego osoba ta nabywa po przepracowaniu jednego roku po dniu zaliczenia jej do jednego z tych stopni niepełnosprawności.

2. Urlop, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje osobie uprawnionej do urlopu wypoczynkowego w wymiarze przekraczającym 26 dni roboczych lub do urlopu dodatkowego na podstawie odrębnych przepisów.

3. Jeżeli wymiar urlopu dodatkowego, o którym mowa w ust. 2, jest niższy niż 10 dni roboczych, zamiast tego urlopu przysługuje urlop dodatkowy określony w ust. 1.

Art. 20. 1. Osoba o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności ma prawo do zwolnienia od pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia:

- 1) w wymiarze do 21 dni roboczych w celu uczestniczenia w turnusie rehabilitacyjnym, nie częściej niż raz w roku, z zastrzeżeniem art. 10 ust. 5 pkt 2,
- 2) w celu wykonania badań specjalistycznych, zabiegów leczniczych lub usprawniających, a także w celu uzyskania zaopatrzenia ortopedycznego lub jego naprawy, jeżeli czynności te nie mogą być wykonane poza godzinami pracy.

2. Wynagrodzenie za czas zwolnień od pracy, o których mowa w ust. 1, oblicza się jak ekwiwalent pieniężny za urlop wypoczynkowy.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, nie stosuje się przepisów art. 19 ust. 1.

4. Minister Pracy i Polityki Socjalnej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady udzielania zwolnień od pracy, o których mowa w ust. 1 pkt 1.

Rozdział 5

Szczególne obowiązki i uprawnienia pracodawców w związku z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych

Art. 21. 1. Pracodawca zatrudniający co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy jest obowiązany, z zastrzeżeniem ust. 2-5 i art. 22, dokonywać miesięcznych wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, w wysokości kwoty stanowiącej iloczyn połowy przeciętnego wynagrodzenia i liczby pracowników odpowiadającej różnicy między zatrudnieniem zapewniającym osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości 6% a rzeczywistym zatrudnieniem osób niepełnosprawnych.

2. Z wpłat, o których mowa w ust. 1, zwolnieni są pracodawcy, u których wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynosi co najmniej 6%.

3. Z wpłat, o których mowa w ust. 1, zwolnieni są pracodawcy prowadzący zakłady pracy będące w likwidacji albo co do których ogłoszono upadłość.

4. Wskaźnik, o którym mowa w ust. 2, może zostać obniżony w razie zatrudnienia osób niepełnosprawnych ze schorzeniami szczególnie utrudniającymi wykonywanie pracy.

5. Do liczby pracowników, o której mowa w ust. 1, nie wlicza się - jeżeli nie są to osoby niepełnosprawne - osób zatrudnionych:

- 1) na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego,

- 2) przebywających na urloпах wychowawczych,
- 3) nie świadczących pracy w związku z odbywaniem zasadniczej lub zastępczej służby wojskowej,
- 4) będących uczestnikami Ochotniczych Hufców Pracy,
- 5) nie świadczących pracy w związku z uzyskaniem świadczenia rehabilitacyjnego,
- 6) przebywających na urloпах bezpłatnych, których obowiązek udzielenia określają odrębne ustawy.

6. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy:

- 1) placówek dyplomatycznych i urzędów konsularnych,
- 2) przedstawicielstw i misji zagranicznych.

7. Minister Pracy i Polityki Socjalnej, w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej, określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje schorzeń uzasadniających obniżenie wskaźnika, o którym mowa w ust. 2, oraz sposób jego obniżania.

Art. 22. 1. Wpłaty, o których mowa w art. 21, ulegają obniżeniu o kwoty wynagrodzeń wypłaconych pracownikom przez pracodawcę prowadzącego zakład pracy chronionej lub zakład aktywności zawodowej, z tytułu realizacji przez te zakłady określonej produkcji lub usługi na rzecz pracodawcy obowiązującego do dokonywania wpłaty. Warunkiem obniżenia wpłaty jest uregulowanie przez tego pracodawcę należności za zrealizowaną produkcję lub usługę.

2. Minister Pracy i Polityki Socjalnej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady obniżenia wpłat, o których mowa w ust. 1.

Art. 23. Jeżeli pracodawca nie wydzieli lub nie zorganizuje w przepisany termin stanowiska pracy dla osoby, o której mowa w art. 14, obowiązany jest dokonać, w dniu rozwiązania stosunku pracy z tą osobą, wpłaty na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia za pracownika.

Art. 24. 1. Pracodawcy, o którym mowa w art. 21, zatrudniającemu osoby niepełnosprawne, przysługuje ulga w podatku dochodowym w wysokości równej osiągniętemu wskaźnikowi zatrudnienia tych osób, jeśli wskaźnik ten wynosi co najmniej 7%. Jeżeli wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych przekracza 50%, pracodawca jest z tego podatku zwolniony.

2. Pracodawca przekazuje 50% środków uzyskanych z tytułu ulgi lub zwolnienia, o których mowa w ust. 1, na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Art. 25. 1. Składka na ubezpieczenie społeczne osób niepełnosprawnych:

- 1) zatrudnionych i zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, z wyjątkiem zatrudnionych przez pracodawcę, o którym mowa w art. 21 ust. 1, wynosi 50% składki na ubezpieczenie społeczne określonej w odrębnych przepisach,
- 2) zatrudnionych przez prowadzącego zakład pracy chronionej lub zakład aktywności zawodowej, w tych zakładach wynosi 5% podstawy wymiaru składki.

2. Przez osoby zatrudnione, o których mowa w ust. 1, rozumie się pracowników oraz osoby wykonujące pracę nakładczą.

3. Zakład Ubezpieczeń Społecznych otrzymuje refundację kwoty wynikającej z zastosowania ulg, o których mowa w ust. 1:

- 1) w wysokości 75% z dotacji budżetu państwa,
- 2) w wysokości 25% ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Art. 26. 1. Pracodawca, który zatrudni przez okres co najmniej 54 miesięcy osoby niepełnosprawne bezrobotne lub poszukujące pracy i nie pozostające w zatrudnieniu, skierowane do pracy przez rejonowy urząd pracy, może otrzymać ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zwrot kosztów:

- 1) do wysokości trzydziestokrotnego przeciętnego wynagrodzenia za każde stanowisko pracy, poniesionych w związku z:
  - a) organizacją nowych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych zdolnych do pracy lub
  - b) przystosowaniem istniejących stanowisk pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- 2) ponad wysokość trzydziestokrotnego przeciętnego wynagrodzenia, jednak nie więcej niż pięćdziesięciokrotne wynagrodzenie za każde stanowisko pracy, w przypadku zatrudnienia osób, które zaliczono do znacznego stopnia niepełnosprawności,
- 3) wynagrodzenia wypłacanego osobom niepełnosprawnym za okres 18 miesięcy,
- 4) składki za ubezpieczenie społeczne od wynagrodzenia, o którym mowa w pkt 3.

2. Zwrotu kosztów, o których mowa w ust. 1, dokonuje dyrektor na warunkach i w wysokości określonych umową zawartą z pracodawcą, z tym że:

- 1) zwrotowi nie podlegają koszty, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, poniesione przez pracodawcę przed datą podpisania umowy,
- 2) zwrot kosztów określonych w ust. 1 pkt 3 i 4 następuje co drugi miesiąc w okresie 36 miesięcy od dnia zatrudnienia osoby niepełnosprawnej na stanowisku pracy, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 i 2.
  3. Warunkiem zwrotu kosztów, o których mowa w ust. 1, jest uzyskanie pozytywnej opinii Państwowej Inspekcji Pracy o utworzonym stanowisku pracy, wydanej na wniosek dyrektora.
  4. Jeżeli okres zatrudnienia osoby niepełnosprawnej jest krótszy niż 54 miesiące, pracodawca zwraca Państwowemu Funduszowi Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych środki, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2.
  5. Zwrot, o którym mowa w ust. 4, powinien nastąpić w ciągu 3 miesięcy od dnia rozwiązania stosunku pracy z osobą niepełnosprawną.
  6. Pracodawca jest zwolniony z obowiązku zwrotu środków, o których mowa w ust. 4, jeżeli zatrudni, w terminie 3 miesięcy od dnia rozwiązania stosunku pracy z osobą niepełnosprawną, inną osobę niepełnosprawną skierowaną do pracy przez rejonowy urząd pracy.
  7. Przepis ust. 6 stosuje się również w przypadku niemożności skierowania przez rejonowy urząd pracy, przez okres 3 miesięcy, innej osoby niepełnosprawnej.

Art. 27. 1. Pracodawca zatrudniający do 24 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy może otrzymać ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zwrot kosztów:

- 1) wynagrodzenia wypłacanego zatrudnionym osobom niepełnosprawnym w wysokości 50% najniższego wynagrodzenia - przez okres 24 miesięcy płatnych za co drugi miesiąc,
- 2) składki na ubezpieczenie społeczne od wynagrodzenia, o którym mowa w pkt 1, za każdą zatrudnioną osobę niepełnosprawną zaliczoną do znacznego albo umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, skierowaną przez rejonowy urząd pracy.
  2. Zwrotu kosztów, o których mowa w ust. 1, dokonuje dyrektor na podstawie umowy zawartej z pracodawcą.
  3. Minister Pracy i Polityki Socjalnej określi, w drodze rozporządzenia, tryb i szczegółowe zasady postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 1 i 2 oraz art. 26.

Rozdział 6

Zakłady pracy chronionej i zakłady aktywności zawodowej

Art. 28. 1. Pracodawca zatrudniający nie mniej niż 40 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy uzyskuje status pracodawcy prowadzącego zakład pracy chronionej, jeżeli:

- 1) wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynosi:
  - a) co najmniej 40%, a w tym co najmniej 10% ogółu zatrudnionych stanowią osoby zaliczone do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, albo
  - b) co najmniej 30% niewidomych lub psychicznie chorych, albo upośledzonych umysłowo zaliczonych do znacznego albo umiarkowanego stopnia niepełnosprawności,
- 2) obiekty i pomieszczenia użytkowane przez zakład pracy:
  - a) odpowiadają przepisom i zasadom bezpieczeństwa i higieny pracy,
  - b) uwzględniają potrzeby osób niepełnosprawnych w zakresie przystosowania stanowisk pracy, pomieszczeń higienicznosanitarnych i ciągów komunikacyjnych oraz spełniają wymagania dostępności do nich,a także
- 3) jest zapewniona podstawowa i specjalistyczna opieka lekarska, poradnictwo i usługi rehabilitacyjne,
- 4) wystąpi z wnioskiem o przyznanie statusu pracodawcy prowadzącego zakład pracy chronionej.

2. Okoliczności, o których mowa w ust. 1 pkt 2, stwierdza Państwowa Inspekcja Pracy, z wyjątkiem okoliczności, o których mowa w ust. 1 pkt 2 lit. b) w stosunku do osób zatrudnionych w dozorze i ochronie mienia.

3. Do pracowników, o których mowa w ust. 1 pkt 1, zalicza się także osoby niepełnosprawne wykonujące pracę nakładczą.

Art. 29. 1. Gmina oraz fundacja, stowarzyszenie lub inna organizacja społeczna, której statutowym zadaniem jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych, może utworzyć wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo jednostkę i uzyskać dla tej jednostki status zakładu aktywności zawodowej, jeżeli:

- 1) posiada ona wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności określony zgodnie z ust. 2,
- 2) spełnia ona warunki, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 2 i 3,
- 3) przeznacza uzyskane dochody na cele określone zgodnie z ust. 4,
- 4) uzyskuje pozytywną opinię Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

2. Minister Pracy i Polityki Socjalnej określi, w drodze rozporządzenia, stosunek osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności do innych pracowników, wymagany w zakładzie aktywności zawodowej, w zależności od rodzaju prowadzonej działalności.

3. Koszty utworzenia i działalności zakładu aktywności zawodowej mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Zakłady te nie mogą prowadzić działalności polegającej na wytwarzaniu wyrobów przemysłu paliwowego, tytoniowego, spirytusowego, winiarskiego, piwowarskiego, a także pozostałych wyrobów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 1,5% oraz wyrobów z metali szlachetnych albo z udziałem tych metali lub handlu tymi wyrobami.

4. Minister Pracy i Polityki Socjalnej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady, tryb i warunki tworzenia, finansowania i działania zakładów aktywności zawodowej, w tym czasu pracy i rehabilitacji osób zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności, zasady tworzenia i wykorzystywania zakładowego funduszu aktywności, o którym mowa w art. 31 ust. 4, a także cele, na które mogą być przeznaczone dochody z działalności zakładu aktywności zawodowej.

Art. 30. 1. Decyzję w sprawie przyznania statusu zakładu pracy chronionej lub zakładu aktywności zawodowej wydaje Pełnomocnik do Spraw Osób Niepełnosprawnych. Decyzję tę wydaje się na okres 3 lat.

2. Pełnomocnik do Spraw Osób Niepełnosprawnych może, w drodze decyzji, zwolnić na czas określony, nie dłużej jednak niż na sześć miesięcy, prowadzącego zakład pracy chronionej od spełnienia warunku, o którym mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 lit. a), jeżeli:

- 1) zatrudnia co najmniej 60% osób niepełnosprawnych oraz
- 2) właściwy rejonowy urząd pracy nie może skierować wymaganej liczby osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, posiadających odpowiednie kwalifikacje zawodowe lub nadających się do przekwalifikowania.

3. Pełnomocnik do Spraw Osób Niepełnosprawnych podejmuje decyzję stwierdzającą utratę przyznanego statusu zakładu pracy chronionej lub zakładu aktywności zawodowej w razie niespełnienia warunków i obowiązków, o których mowa w art. 28 i 33 ust. 1 i 3.

4. Prowadzący zakład pracy chronionej lub zakład aktywności zawodowej jest obowiązany:

- 1) poinformować Pełnomocnika do Spraw Osób Niepełnosprawnych o każdej zmianie dotyczącej spełnienia warunków i realizacji obowiązków, o których mowa w art. 28 i 33 ust. 1 i 3, w terminie 14 dni od daty tej zmiany,
- 2) przedstawiać Pełnomocnikowi do Spraw Osób Niepełnosprawnych półroczne informacje, dotyczące spełniania tych warunków.

5. Minister Pracy i Polityki Socjalnej określi, w drodze zarządzenia, wzór informacji, o której mowa w ust. 4, oraz sposób jej przedstawiania.

Art. 31. 1. Prowadzący zakład pracy chronionej lub zakład aktywności zawodowej jest zwolniony w stosunku do tego zakładu, z zastrzeżeniem ust. 2:

- 1) z podatków,
- 2) z wpłat do urzędu skarbowego należności z tytułu podatku od towarów i usług, z uwzględnieniem zasad określonych w odrębnych przepisach,
- 3) z niepodatkowych należności budżetowych.

2. Zwolnienie, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy:

- 1) podatku od gier,
- 2) podatku akcyzowego,
- 3) cła.

3. Prowadzący zakład pracy chronionej przekazuje środki uzyskane:

- 1) z tytułu zwolnień, o których mowa w ust. 1 pkt 1, na:
  - a) Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, w wysokości 10%,
  - b) zakładowy fundusz rehabilitacji osób niepełnosprawnych, w wysokości 90%,
- 2) z tytułu zwolnień, o których mowa w ust. 1 pkt 2, na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, pomniejszone o kwotę stanowiącą iloczyn liczby osób niepełnosprawnych zatrudnionych w zakładzie pracy chronionej w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy oraz trzykrotności najniższego wynagrodzenia.

4. Prowadzący zakład aktywności zawodowej przekazuje środki uzyskane z tytułu zwolnień, o których mowa w ust. 1 pkt 1, oraz wpływy z dochodu związanego z prowadzeniem działalności gospodarczej na zakładowy fundusz aktywności.

5. Minister Finansów określi, w drodze zarządzenia, wykaz niepodatkowych należności budżetowych.

Art. 32. Prowadzący zakład pracy chronionej może uzyskać, dla tego zakładu, ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w szczególności:

- 1) dofinansowanie w wysokości do 50% oprocentowania zaciągniętych kredytów bankowych,
- 2) pożyczkę na cele inwestycyjne, modernizację lub na restrukturyzację zakładu - z możliwością jej umorzenia, w wysokości do 50%,
- 3) dofinansowanie lub refundację wynagrodzeń osób niepełnosprawnych, u których stwierdzono chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe lub epilepsję, w wysokości 75% najniższego wynagrodzenia,
- 4) zwrot kosztów za szkolenie zatrudnionych osób niepełnosprawnych w związku z koniecznością zmiany profilu produkcji,
- 5) dofinansowanie, w celu ochrony istniejących w zakładzie miejsc pracy,
- 6) subwencje w związku z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych.

Art. 33. 1. Prowadzący zakład pracy chronionej tworzy zakładowy fundusz rehabilitacji osób niepełnosprawnych, zwany dalej "funduszem rehabilitacji".

2. Dochodami funduszu rehabilitacji są w szczególności:

- 1) środki, o których mowa w art. 31 ust. 3 pkt 1 lit. b),
- 2) dotacje i subwencje,
- 3) wpływy z zapisów i darowizn.

3. Pracodawca prowadzący zakład pracy chronionej obowiązany jest do prowadzenia:

- 1) ewidencji dochodów i wydatków tego funduszu,
- 2) rachunku bankowego dla wyodrębnionych środków z zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych w wysokości 10% z przeznaczeniem na pomoc indywidualną dla niepełnosprawnych pracowników.

4. Środki funduszu rehabilitacji przeznaczone są na finansowanie rehabilitacji zawodowej, społecznej i leczniczej oraz dodatkowe ubezpieczenie społeczne osób niepełnosprawnych, zgodnie z zakładowym regulaminem wykorzystania tych środków.

5. Pracodawcy prowadzący zakład pracy chronionej mogą gromadzić do 10% środków funduszu rehabilitacji na realizację wspólnych zadań zgodnych z ustawą.

6. Kontrola prawidłowości realizacji przepisów ust. 1-4 wykonywana jest przez właściwe terenowo urzędy skarbowe.

7. W razie likwidacji, upadłości albo wykreślenia z ewidencji działalności gospodarczej prowadzonego przez pracodawcę zakładu pracy chronionej lub utraty statusu zakładu pracy chronionej, nie wykorzystane środki funduszu rehabilitacji podlegają niezwłocznie przekazaniu do Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

8. Przepisu ust. 7 nie stosuje się w przypadku, gdy likwidacja zakładu następuje w związku z przejściem zakładu przez inny zakład pracy chronionej lub w wyniku połączenia z takim zakładem, a nie wykorzystane środki funduszu podlegają przekazaniu w terminie do 3 miesięcy na fundusz rehabilitacji zakładu przejmującego zakład likwidowany.

9. Dysponentem funduszu rehabilitacji lub zakładowego funduszu aktywności jest pracodawca.

10. Prowadzący zakład pracy chronionej może udzielać, ze środków funduszu rehabilitacji, pomocy nie pracującym osobom niepełnosprawnym byłym pracownikom tego zakładu, na cele związane z rehabilitacją leczniczą i społeczną.

11. Minister Pracy i Polityki Socjalnej, w porozumieniu z Ministrami Finansów oraz Zdrowia i Opieki Społecznej, określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje wydatków, szczegółowe zasady wykorzystania środków zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych oraz tryb ustalania zakładowego regulaminu wykorzystania tych środków, a także wysokość i zasady udzielania pomocy nie pracującym osobom niepełnosprawnym byłym pracownikom zakładu pracy chronionej.

Rozdział 7

Zadania i organizacja służb działających na rzecz osób niepełnosprawnych

Art. 34. 1. Zadania wynikające z ustawy koordynuje i realizuje Sekretarz Stanu, Pełnomocnik do Spraw Osób Niepełnosprawnych w Ministerstwie Pracy i Polityki Socjalnej, zwany dalej "Pełnomocnikiem".

2. Pełnomocnika powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów, na wniosek Ministra Pracy i Polityki Socjalnej.

3. Do zadań Pełnomocnika należy w szczególności:

- 1) opracowywanie projektów programów rządowych dotyczących poprawy warunków życia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych oraz koordynacja działań z nich wynikających,
- 2) określanie kierunkowych założeń polityki zatrudniania, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
- 3) ustalanie założeń do rocznych planów rzeczowo-finansowych dotyczących realizacji zadań wynikających z ustawy,
- 4) koordynowanie i podejmowanie decyzji w sprawach wynikających z niniejszej ustawy, nie zastrzeżonych dla innych organów,
- 5) sprawowanie merytorycznego nadzoru nad realizacją zadań, o których mowa w ustawie,
- 6) inicjowanie i koordynowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności i barier utrudniających osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie,
- 7) opracowywanie albo opiniowanie projektów aktów normatywnych dotyczących zatrudnienia, rehabilitacji oraz warunków życia osób niepełnosprawnych,
- 8) współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

4. Pełnomocnik wykonuje swoje zadania przy pomocy Biura Pełnomocnika do Spraw Osób Niepełnosprawnych, które stanowi wyodrębnioną komórkę organizacyjną w Ministerstwie Pracy i Polityki Socjalnej.

Art. 35. 1. Pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych oraz szkolenie i przekwalifikowywanie prowadzą, na zasadach określonych w przepisach o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, rejonowe oraz wojewódzkie urzędy pracy.

2. W zakresie wynikającym z ust. 1 do zadań dyrektora należy w szczególności:

- 1) opracowywanie wojewódzkich programów realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych,
- 2) kierowanie osób niepełnosprawnych, które wymagają specjalistycznego programu szkolenia oraz rehabilitacji leczniczej i społecznej do specjalistycznego ośrodka szkoleniowo-rehabilitacyjnego lub do innej placówki szkoleniowej,
- 3) współpraca z organami rentowymi w zakresie wynikającym z odrębnych przepisów,
- 4) doradztwo organizacyjno-prawne i ekonomiczne w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne,
- 5) współpraca z terenowymi organami rządowej administracji ogólnej i specjalnej, organami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi i fundacjami w zakresie zatrudniania i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych,
- 6) współpraca z właściwym terenowo okręgowym inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób niepełnosprawnych,
- 7) opracowywanie i przedstawianie Pełnomocnikowi, za pośrednictwem Krajowego Urzędu Pracy, planów zadań oraz okresowych sprawozdań i informacji z prowadzonej działalności,
- 8) przedstawianie Prezesowi Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, za pośrednictwem Krajowego Urzędu Pracy, wniosków do planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

3. Zadania, o których mowa w ust. 2 i w art. 38-41, dyrektor realizuje przy pomocy wojewódzkiego ośrodka do spraw zatrudnienia i rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

Art. 36. 1. Zadania w zakresie rehabilitacji zawodowej, społecznej i leczniczej mogą być realizowane na zlecenie Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przez organizacje pozarządowe i gminy.

2. Minister Pracy i Polityki Socjalnej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) rodzaje zadań określonych w ustawie, które mogą być zlecane organizacjom pozarządowym lub gminom,
- 2) ogólne warunki i tryb zlecania zadań, o których mowa w pkt 1, oraz zasady ustalania i rozliczania dotacji ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- 3) tryb dokonywania ocen oraz sprawowania nadzoru i kontroli realizacji zadań zleconych.

Rozdział 8

Szkolenie osób niepełnosprawnych

Art. 37. Szkolenie osób niepełnosprawnych odbywa się w formach pozaszkolnych w celu nauki zawodu, przekwalifikowania lub podwyższenia kwalifikacji.

Art. 38. 1. Dyrektor inicjuje i organizuje szkolenie dla bezrobotnych osób niepełnosprawnych lub innych osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu, a zarejestrowanych w rejonowym urzędzie pracy, w celu zwiększenia ich szans na uzyskanie zatrudnienia, podwyższenia dotychczasowych kwalifikacji zawodowych lub zwiększenia aktywności zawodowej, a w szczególności w razie:

- 1) braku kwalifikacji zawodowych,
- 2) konieczności zmiany kwalifikacji w związku z brakiem propozycji odpowiedniego zatrudnienia,
- 3) utraty zdolności do pracy w dotychczas wykonywanym zawodzie.

2. Szkoleniem, o którym mowa w ust. 1, mogą być objęte również osoby niepełnosprawne będące w okresie wypowiedzenia umowy o pracę z przyczyn dotyczących pracodawcy.

Art. 39. 1. Szkolenie osób niepełnosprawnych może odbywać się:

- 1) w placówkach szkolących,
- 2) w specjalistycznych ośrodkach szkoleniowo-rehabilitacyjnych, zwanych dalej "specjalistycznymi ośrodkami".

2. Specjalistyczne ośrodki tworzy i likwiduje Minister Pracy i Polityki Socjalnej, na wniosek Pełnomocnika.

3. Do zadań specjalistycznego ośrodka należy:

- 1) prowadzenie szkolenia osób, które z powodu niepełnosprawności mają utrudniony lub uniemożliwiony dostęp do korzystania ze szkolenia w innych placówkach,
- 2) określanie psychofizycznej sprawności danej osoby w stosunku do wymagań różnych zawodów,
- 3) określanie, przez zastosowanie odpowiednich testów sprawności i prób praktycznych, uzdolnienia i możliwości rozwoju zdolności danej osoby,
- 4) zapewnienie uczestnikom szkolenia zakwaterowania, wyżywienia, pomocy dydaktycznej oraz opieki medycznej i usług rehabilitacyjnych.

4. Koszty utworzenia i działalności specjalistycznego ośrodka finansowane są ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

5. Minister Pracy i Polityki Socjalnej określi, w drodze rozporządzenia, sposób tworzenia, działania i finansowania specjalistycznych ośrodków oraz tryb sprawowania nadzoru nad ich działalnością.

Art. 40. 1. Dyrektor kieruje osobą niepełnosprawną, o której mowa w art. 38, na szkolenie:

- 1) z własnej inicjatywy lub na podstawie orzeczenia właściwego organu,
- 2) wskazane przez tę osobę, jeżeli zostanie uprawdopodobnione, że szkolenie to zapewni uzyskanie pracy i spełniony jest przynajmniej jeden z warunków wymienionych w art. 38; koszt tego szkolenia nie może przekroczyć dziesięciokrotnego przeciętnego wynagrodzenia.

2. Koszty szkolenia obejmują w szczególności:

- 1) uprzednio uzgodnioną należność przysługującą jednostce szkolącej,
- 2) koszt ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków,
- 3) koszt zakwaterowania i wyżywienia w części albo w całości,
- 4) koszt przejazdu na szkolenie, w tym koszt przejazdu przewodnika lub opiekuna osoby zaliczonej do znacznego stopnia niepełnosprawności,
- 5) koszt usług tłumacza języka migowego albo lektora dla niewidomych lub osoby towarzyszącej osobie niepełnosprawnej ruchowo zaliczonej do znacznego stopnia niepełnosprawności,
- 6) koszt niezbędnych badań lekarskich, psychologicznych, diagnostycznych i usług rehabilitacyjnych.

3. Szkolenie trwa nie dłużej niż 36 miesięcy.

4. Koszty szkolenia są finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

5. Osoba niepełnosprawna, która nie ukończyła szkolenia z własnej winy, jest obowiązana do zwrotu jego kosztów, chyba że powodem nieukończenia szkolenia było podjęcie zatrudnienia.

Art. 41. 1. Szkolenie osób niepełnosprawnych może być organizowane także przez pracodawcę.

2. Na wniosek pracodawcy poniesione przez niego koszty szkolenia zatrudnionych osób niepełnosprawnych mogą być zrefundowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych do wysokości 75%, nie więcej jednak niż do wysokości dwukrotnego przeciętnego wynagrodzenia na jedną osobę, jeżeli po zakończeniu szkolenia będą zatrudniane, zgodnie z kierunkiem szkolenia, na innych stanowiskach pracy przez okres co najmniej 24 miesięcy.

3. Zwrotu kosztów, o których mowa w ust. 2, dokonuje dyrektor na warunkach i w wysokości określonych w umowie zawartej z pracodawcą. Zwrotowi nie podlegają koszty poniesione przez pracodawcę przed datą podpisania umowy.

4. Jeżeli z przyczyn dotyczących pracodawcy, o którym mowa w ust. 2, osoba niepełnosprawna po zakończeniu szkolenia nie będzie zatrudniana zgodnie z kierunkiem szkolenia lub będzie zatrudniana przez okres krótszy niż 24 miesiące, pracodawca zwraca do Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych środki pobrane na szkolenie tej osoby wraz z odsetkami należnymi od dnia, w którym pracodawca przestał spełniać warunki określone w ust. 2.

Rozdział 9

Krajowa Rada Konsultacyjna do Spraw Osób Niepełnosprawnych

Art. 42. 1. Powołuje się Krajową Radę Konsultacyjną do Spraw Osób Niepełnosprawnych, zwaną dalej "Radą".

2. Rada jest organem doradczym Pełnomocnika stanowiącym forum współdziałania, na rzecz osób niepełnosprawnych, organów administracji rządowej, samorządu terytorialnego oraz organizacji pozarządowych.

3. Do zakresu działania Rady należy w szczególności:

- 1) inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem,
- 2) inicjowanie rozwiązań w zakresie zaspokajania potrzeb osób niepełnosprawnych, wynikających z faktu niepełnosprawności,
- 3) opiniowanie:
  - a) projektu założeń polityki zatrudniania, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
  - b) projektów aktów prawnych mających lub mogących mieć wpływ na sytuację osób niepełnosprawnych oraz sygnalizowanie odpowiednim organom potrzeby wydania lub zmiany przepisów obowiązujących w tym zakresie,
  - c) sprawozdań z działalności Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
  - d) rocznych harmonogramów realizacji rządowego "Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych i ich integracji ze społeczeństwem",
- 4) opracowywania rocznych informacji o działalności Rady.

Art. 43. 1. Rada składa się z:

- 1) pięciu przedstawicieli organów administracji rządowej,
- 2) pięciu przedstawicieli samorządu terytorialnego,
- 3) piętnastu przedstawicieli organizacji pozarządowych, w tym pięciu przedstawicieli pracodawców.

2. Członków Rady powołuje i odwołuje, na wniosek Pełnomocnika, Minister Pracy i Polityki Socjalnej.

3. Odwołanie członka Rady przed upływem kadencji może nastąpić:

- 1) na jego wniosek,
- 2) na wniosek reprezentowanego przez niego organu lub organizacji,
- 3) na wniosek Pełnomocnika po zasięgnięciu opinii organu lub organizacji, którą członek Rady reprezentuje.

4. Posiedzenia Rady zwoływane są przez jej przewodniczącego nie rzadziej niż raz na kwartał oraz w każdym czasie na wniosek Pełnomocnika lub co najmniej 5 członków Rady.

5. Kadencja Rady trwa 4 lata.

Art. 44. 1. Rada:

- 1) powołuje ekspertów,
- 2) zaprasza do uczestnictwa w posiedzeniach Rady przedstawicieli organów, organizacji i instytucji nie reprezentowanych w Radzie,
- 3) zleca przeprowadzanie badań i opracowywanie ekspertyz.

2. Koszty funkcjonowania Rady związane z obsługą, przeprowadzaniem badań i opracowywaniem ekspertyz, wynagradzaniem członków Rady oraz uczestnictwem w posiedzeniach

Rady ekspertów i osób nie będących członkami Rady finansowane są ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Socjalnej.

3. Pracodawca jest obowiązany zwolnić pracownika od pracy w celu wzięcia udziału w posiedzeniach Rady. Za czas zwolnienia pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia ustalonego według zasad obowiązujących przy obliczaniu ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy. Koszty wynagrodzenia ponoszone przez pracodawcę refundowane są ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Socjalnej.

4. Minister Pracy i Polityki Socjalnej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) organizację i tryb działania Rady oraz zasady uczestnictwa w jej pracach ekspertów i przedstawicieli organów, organizacji i instytucji, nie reprezentowanych w Radzie,
- 2) wysokość wynagrodzenia członków Rady oraz ekspertów i innych osób nie będących członkami Rady, za udział w posiedzeniach Rady.

Rozdział 10

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Art. 45. 1. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zwany dalej "Funduszem", jest państwowym funduszem celowym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe (Dz. U. z 1993 r. Nr 72, poz. 344, z 1994 r. Nr 76, poz. 344, Nr 121, poz. 591 i Nr 133, poz. 685, z 1995 r. Nr 78, poz. 390, Nr 124, poz. 601 i Nr 132, poz. 640, z 1996 r. Nr 89, poz. 402, Nr 106, poz. 496, Nr 132, poz. 621 i Nr 139, poz. 647 oraz z 1997 r. Nr 54, poz. 348, Nr 79, poz. 484, Nr 121, poz. 770 i Nr 123, poz. 775).

2. Fundusz posiada osobowość prawną.

3. Fundusz stosuje zasady rachunkowości określone dla podmiotów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. Nr 121, poz. 591 oraz z 1997 r. Nr 32, poz. 183, Nr 43, poz. 272, Nr 88, poz. 554 i Nr 118, poz. 754).

4. Minister Pracy i Polityki Socjalnej, na wniosek Prezesa Zarządu Funduszu, zatwierdza statut określający organizację, szczegółowe zasady i tryb działania Funduszu, w tym jego organów.

Art. 46. Przychodami Funduszu są:

- 1) wpłaty pracodawców, o których mowa w art. 21 ust. 1, art. 23, art. 24 ust. 2 oraz art. 31 ust. 3 pkt 1,
- 2) dotacje z budżetu państwa oraz inne dotacje i subwencje,
- 3) spadki, zapisy i darowizny,
- 4) dobrowolne wpłaty pracodawców,
- 5) dochody z opłacenia pożyczek, dyskonto od zakupionych bonów skarbowych, odsetki od obligacji emitowanych lub gwarantowanych przez Skarb Państwa lub Narodowy Bank Polski oraz lokat terminowych,
- 6) dochody z działalności gospodarczej,
- 7) wpłaty, o których mowa w art. 26 ust. 4 oraz w art. 41 ust. 4,
- 8) dywidendy,
- 9) inne wpłaty.

Art. 47. 1. Środki Funduszu, poza celami wymienionymi w niniejszej ustawie, przeznacza się na:

- 1) utrzymanie istniejących, a zagrożonych likwidacją miejsc pracy osób niepełnosprawnych,
- 2) dofinansowanie zadań wynikających z rządowych programów na rzecz osób niepełnosprawnych,
- 3) programy zatwierdzone przez Radę Nadzorczą, służące rehabilitacji społecznej, zawodowej i leczniczej,
- 4) tworzenie i funkcjonowanie poradnictwa zawodowego,
- 5) dofinansowanie:
  - a) turnusów rehabilitacyjnych,
  - b) sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
  - c) zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- 6) finansowanie w całości lub w części kosztów organizowania i działania warsztatów terapii zajęciowej,
- 7) dotację dla przedsiębiorców podejmujących produkcję wyrobów ortopedycznych, protetycznych, środków pomocniczych lub sprzętu rehabilitacyjnego albo usługi w tym zakresie na uruchomienie tej produkcji lub usług,
- 8) finansowanie w części lub w całości badań, ekspertyz, analiz, opracowywania projektów norm, a także wydawnictw i konkursów dotyczących rehabilitacji zawodowej lub społecznej,

- 9) opracowywanie i rozpowszechnianie materiałów informacyjnych i szkoleniowych,
- 10) dofinansowanie budowy, rozbudowy i modernizacji obiektów służących rehabilitacji,
- 11) dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, w komunikowaniu się i technicznych.

2. Środki Funduszu w wysokości:

- 1) co najmniej 65% jego przychodów na dany rok przeznaczają się na zatrudnianie i rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych,
- 2) od 5% do 10% jego przychodów na dany rok przeznaczają się na dofinansowanie rehabilitacji leczniczej, społecznej i zawodowej dzieci i młodzieży, w tym:
  - a) zakupu sprzętu i urządzeń zmniejszających skutki niepełnosprawności,
  - b) szkolenia rodziców, opiekunów i wolontariuszy w zakresie specjalistycznej opieki nad dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną,
  - c) usług transportowych,
  - d) ośrodków szkolno-wychowawczych, rehabilitacyjnych i innych placówek dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej,

3. Środki Funduszu mogą być przeznaczane także na:

- 1) lokaty w bonach skarbowych i obligacjach emitowanych lub gwarantowanych przez Skarb Państwa albo przez Narodowy Bank Polski,
- 2) lokaty terminowe w bankach posiadających gwarancje Skarbu Państwa lub w bankach obsługujących bezpośrednio działalność ustawową Funduszu,
- 3) nabywanie akcji i wnoszenie udziałów do spółek, jeżeli działalność jest zgodna z celami Funduszu określonymi w ustawie.

4. Działalność Funduszu nie podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym oraz podatkiem od towarów i usług.

5. Darowizna dokonywana ze środków Funduszu na rzecz osoby niepełnosprawnej w celach wynikających z ustawy nie podlega opodatkowaniu podatkiem od spadków i darowizn.

6. Minister Pracy i Polityki Socjalnej, w porozumieniu z Ministrem Finansów, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady gospodarowania środkami Funduszu.

7. Minister Pracy i Polityki Socjalnej, w porozumieniu z Ministrem Finansów, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady wypłacania subwencji, o której mowa w art. 32 pkt 6.

Art. 48. 1. Tworzenie fundacji, nabycie lub objęcie przez Fundusz udziałów lub akcji w spółkach wymaga zgody Pełnomocnika.

2. Takiej samej zgody wymaga tworzenie fundacji, nabycie lub objęcie udziałów lub akcji przez spółki bezpośrednio lub pośrednio kontrolowane przez Fundusz.

3. Za spółkę kontrolowaną przez Fundusz uważa się taką spółkę, w której posiada on bezpośrednio lub pośrednio co najmniej 50% kapitału.

4. Pełnomocnik wyraża zgodę w formie pisemnej, w przypadku wymienionym w ust. 1 na umotywowany wniosek Prezesa Zarządu Funduszu, a w przypadku wymienionym w ust. 2 - na wspólny umotywowany wniosek Prezesa Zarządu Funduszu i prezesa zarządu spółki kontrolowanej.

5. Czynności, o których mowa w ust. 1 i 2, dokonywane bez wymaganej zgody są nieważne.

Art. 49. 1. Do wpłat, o których mowa w art. 21 ust. 1, art. 23, art. 24 ust. 2 i art. 31 ust. 3 pkt 1, stosuje się przepisy ustawy z dnia 19 grudnia 1980 r. o zobowiązaniach podatkowych (Dz. U. z 1993 r. Nr 108, poz. 486, Nr 134, poz. 646, z 1995 r. Nr 5, poz. 25 i Nr 85, poz. 426, z 1996 r. Nr 75, poz. 357 oraz z 1997 r. Nr 23, poz. 117), z tym że czynności wynikające z art. 5 ust. 3, art. 8 ust. 1, art. 22 ust. 1 i art. 31 ust. 1 tej ustawy należą do kompetencji Prezesa Zarządu Funduszu.

2. Pracodawcy dokonują wpłat, o których mowa w ust. 1, w terminie do dnia 20 następnego miesiąca po miesiącu, w którym zaistniały okoliczności powodujące powstanie obowiązku wpłat, składając równocześnie Zarządowi Funduszu deklaracje miesięczne i roczne według wzoru ustalonego, w drodze zarządzenia, przez Ministra Pracy i Polityki Socjalnej.

3. Do egzekucji wpłat, o których mowa w ust. 1, mają zastosowanie przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, z tym że czynności związane z wystawianiem tytułu wykonawczego oraz egzekucją należności pieniężnych należą do kompetencji Prezesa Zarządu Funduszu.

4. Od decyzji Prezesa Zarządu Funduszu dotyczących wpłat, o których mowa w ust. 1, pracodawcy przysługuje odwołanie do Ministra Pracy i Polityki Socjalnej.

Art. 50. 1. Organami Funduszu są Rada Nadzorcza i Zarząd.

2. Rada Nadzorcza składa się z:

- 1) Prezesa Rady Nadzorczej, którym jest Pełnomocnik,

2) siedmiu przedstawicieli organizacji pozarządowych, w tym dwóch przedstawicieli organizacji pracodawców.

3. Członków Rady, na wniosek Pełnomocnika, powołuje i odwołuje Minister Pracy i Polityki Socjalnej spośród kandydatów zgłoszonych przez organizacje i przedsiębiorców, o których mowa w ust. 2 pkt 2.

4. Odwołanie członka Rady Nadzorczej następuje:

- 1) na jego wniosek,
- 2) na wniosek reprezentowanej przez niego organizacji,
- 3) na wniosek Pełnomocnika zaopiniowany przez organizację, którą członek Rady reprezentuje.

5. Kadencja Rady Nadzorczej trwa 2 lata.

6. Do zadań Rady Nadzorczej należy w szczególności:

- 1) zatwierdzanie planów działalności i projektu planu finansowego Funduszu,
- 2) ustalanie kryteriów wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków Funduszu, zgodnie z kierunkowymi założeniami polityki zatrudniania, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, określonymi przez Pełnomocnika,
- 3) zatwierdzanie wniosków Zarządu w sprawach zaciągania przez Fundusz pożyczek,
- 4) określanie wysokości środków Funduszu, które w danym roku mogą być przeznaczone na cele, o których mowa w art. 47 ust. 3 pkt 3,
- 5) opiniowanie wniosków w sprawie powołania i odwołania Prezesa Zarządu i każdego z jego zastępców,
- 6) dokonywanie kontroli i oceny działalności Zarządu,
- 7) zatwierdzanie rocznych sprawozdań Funduszu,
- 8) składanie Ministrowi Pracy i Polityki Socjalnej, w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku, sprawozdań z działalności Funduszu.

7. Obsługę Rady Nadzorczej sprawuje Biuro Funduszu.

8. Minister Pracy i Polityki Socjalnej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb powoływania oraz odwoływania członków Rady Nadzorczej, a także szczegółowe zasady działania Rady Nadzorczej i szkolenia jej członków oraz wysokość ich wynagrodzenia za udział w posiedzeniach Rady.

Art. 51. 1. W skład Zarządu Funduszu wchodzi Prezes Zarządu Funduszu, zwany dalej "Prezesem", i jego dwaj zastępcy. Prezesa powołuje i odwołuje Minister Pracy i Polityki Socjalnej na wniosek Pełnomocnika zaopiniowany przez Radę Nadzorczą.

2. Zastępców Prezesa, na wniosek Prezesa zaopiniowany przez Radę Nadzorczą, powołuje i odwołuje Minister Pracy i Polityki Socjalnej.

3. Do zadań Zarządu należy w szczególności:

- 1) opracowywanie projektów planów działalności Funduszu i projektu planu finansowego,
- 2) dokonywanie wyboru przedsięwzięć do finansowania ze środków Funduszu,
- 3) gospodarowanie środkami Funduszu,
- 4) opracowywanie szczegółowych zasad finansowania realizacji zadań, o których mowa w ustawie,
- 5) podejmowanie decyzji w sprawie odraczania terminu spłat i umarzania pożyczek,
- 6) sprawowanie kontroli nad wykorzystaniem środków Funduszu przekazywanych na realizację zadań określonych ustawą,
- 7) udział w zakresie, o którym mowa w art. 47 ust. 1 pkt 6, w tworzeniu warsztatów terapii zajęciowej,
- 8) udział w zakresie, o którym mowa w art. 47 ust. 1 pkt 5 lit. a), w organizowaniu turnusów rehabilitacyjnych,
- 9) współpraca z organizacjami pozarządowymi,
- 10) składanie Radzie Nadzorczej sprawozdań z działalności Funduszu.

4. Zarząd udostępnia Radzie Nadzorczej, na jej żądanie, dokumenty i materiały dotyczące działalności Funduszu.

5. Obsługę Zarządu sprawuje Biuro Funduszu.

Art. 52. 1. Zarząd Funduszu może tworzyć i znosić oddziały Funduszu oraz określa zakres i obszar ich działania.

2. Dyrektora oddziału powołuje i odwołuje Prezes Zarządu.

Art. 53. 1. Prezes Zarządu reprezentuje Fundusz na zewnątrz.

2. Prezes może powoływać pełnomocników Zarządu, ustalając granice ich umocowania.

3. Do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych Funduszu są upoważnieni:

- 1) Prezes lub każdy z jego zastępców samodzielnie,

2) dwaj pełnomocnicy działający łącznie.

4. Prezes wykonuje za pracodawcę czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w stosunku do pracowników Funduszu.

Art. 54. Ze środków Funduszu pokrywane są:

- 1) koszty jego działalności,
- 2) koszty jego obsługi, z wyjątkiem kosztów związanych z zatrudnianiem pracowników Krajowego Urzędu Pracy i wojewódzkich urzędów pracy, zatrudnionych bezpośrednio przy obsłudze Funduszu.

Art. 55. Dochodzenie zwrotu środków finansowych Funduszu zwolnione jest z opłat i kosztów sądowych, w tym egzekucyjnych.

Art. 56. Minister Pracy i Polityki Socjalnej składa Radzie Ministrów corocznie informację o działalności Funduszu.

Rozdział 11

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 57. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 1993 r. Nr 90, poz. 416 i Nr 134, poz. 646, z 1994 r. Nr 43, poz. 163, Nr 90, poz. 419, Nr 113, poz. 547, Nr 123, poz. 602 i Nr 126, poz. 626, z 1995 r. Nr 5, poz. 25 i Nr 133, poz. 654, z 1996 r. Nr 25, poz. 113, Nr 87, poz. 395, Nr 137, poz. 638, Nr 147, poz. 686 i Nr 156, poz. 776 oraz z 1997 r. Nr 28, poz. 153, Nr 30, poz. 164, Nr 71, poz. 449, Nr 85, poz. 538, Nr 96, poz. 592 i Nr 121, poz. 770) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 21 w ust. 1 w pkt 35 wyrazy "w ustawie o zatrudnianiu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych" zastępuje się wyrazami "w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,";
- 2) w art. 23 w ust. 1 pkt 29 otrzymuje brzmienie:
"29) wpłat, o których mowa w art. 21 ust. 1 i w art. 23 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776);
- 3) w art. 38 w ust. 2 po wyrazach "zakładami pracy chronionej" dodaje się wyrazy "lub zakładami aktywności zawodowej".

Art. 58. W ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 1993 r. Nr 106, poz. 482 i Nr 134, poz. 646, z 1994 r. Nr 1, poz. 2, Nr 43, poz. 163, Nr 80, poz. 368, Nr 87, poz. 406, Nr 90, poz. 419, Nr 113, poz. 547, Nr 123, poz. 602 i Nr 127, poz. 627, z 1995 r. Nr 5, poz. 25, Nr 86, poz. 433, Nr 96, poz. 478, Nr 133, poz. 654 i Nr 142, poz. 704, z 1996 r. Nr 25, poz. 113, Nr 34, poz. 146, Nr 90, poz. 405, Nr 137, poz. 639 i Nr 147, poz. 686 oraz z 1997 r. Nr 9, poz. 44, Nr 28, poz. 153, Nr 79, poz. 484, Nr 96, poz. 592, Nr 107, poz. 685, Nr 118, poz. 754 i Nr 121, poz. 770) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 16 w ust. 1 pkt 36 otrzymuje brzmienie:
"36) wpłat, o których mowa w art. 21 ust. 1 i w art. 23 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776);
- 2) w art. 17 w ust. 1 w pkt 10 wyrazy "w ustawie o zatrudnianiu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych" zastępuje się wyrazami "w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,".

Art. 59. W ustawie z dnia 8 stycznia 1993 r. o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym (Dz. U. Nr 11, poz. 50, Nr 28, poz. 127 i Nr 129, poz. 599, z 1994 r. Nr 132, poz. 670, z 1995 r. Nr 44, poz. 231, Nr 142, poz. 702 i 703, z 1996 r. Nr 137, poz. 640 oraz z 1997 r. Nr 111, poz. 722) po art. 14 dodaje się art. 14a w brzmieniu:

"Art. 14a. 1. Zwalnia się prowadzącego zakład pracy chronionej lub zakład aktywności zawodowej od wpłat do urzędu skarbowego należności w zakresie działalności tego zakładu, z tytułu podatku od towarów i usług, stanowiącej różnicę między podatkiem należnym a naliczonym, w rozumieniu art. 19 ust. 1 i 2, z zastrzeżeniem ust. 3.

2. Przez prowadzącego zakład pracy chronionej lub zakład aktywności zawodowej rozumie się podmiot spełniający warunki określone w art. 28 i 29 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o

rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776).

3. Jeżeli kwota zwolnienia, o którym mowa w ust. 1, jest wyższa od kwoty stanowiącej iloczyn liczby osób niepełnosprawnych zatrudnionych w zakładzie pracy chronionej lub zakładzie aktywności zawodowej w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy oraz trzykrotności najniższego wynagrodzenia, różnica podlega przekazaniu na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, o którym mowa w ustawie wymienionej w ust. 2, w terminach przewidzianych dla rozliczeń z tytułu podatku od towarów i usług.

4. Przez najniższe wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 3, rozumie się najniższe wynagrodzenie pracowników ogłoszone przez Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" na podstawie Kodeksu pracy. Do wyliczeń przyjmuje się najniższe wynagrodzenie obowiązujące w kwartale poprzedzającym miesiąc obliczeniowy.

5. Zwolnienie, o którym mowa w ust. 1, nie ma zastosowania:

1) w przypadku gdy prowadzący zakład pracy chronionej lub zakład aktywności zawodowej nie przekazał różnicy, o której mowa w ust. 3, na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,

2) w stosunku do tej części różnicy między podatkiem należnym a naliczonym, która odpowiada kwocie sankcji określonych w art. 27 ust. 5, 6 i 8,

3) do kwot podatku, o których mowa w art. 28 i art. 29 ust. 2 i art. 33,

4) w przypadku gdy organ podatkowy określił obrót prowadzonego zakładu pracy chronionej lub zakładu aktywności zawodowej na podstawie art. 17 ust. 1.

6. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do wyrobów opodatkowanych podatkiem akcyzowym."

Art. 60. W ustawie z dnia 29 grudnia 1993 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. z 1994 r. Nr 1, poz. 1, z 1995 r. Nr 87, poz. 435, z 1996 r. Nr 5, poz. 34 i z 1997 r. Nr 28, poz. 153) w art. 17 w ust. 3 po wyrazach "zakłady pracy chronionej" dodaje się wyrazy "lub zakłady aktywności zawodowej".

Art. 61. W ustawie z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz. U. z 1997 r. Nr 25, poz. 128, Nr 28, poz. 153, Nr 41, poz. 255, Nr 63, poz. 403, Nr 93, poz. 569, Nr 107, poz. 692 i Nr 121, poz. 770) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5 w ust. 1 w pkt 9 wyrazy "o zatrudnieniu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych" zastępuje się wyrazami "o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych";

2) w art. 54 po wyrazach "Zakłady pracy chronionej" dodaje się wyrazy "lub zakłady aktywności zawodowej".

Art. 62. 1. Osoby, które przed dniem wejścia w życie ustawy zostały zaliczone do jednej z grup inwalidów, są osobami niepełnosprawnymi w rozumieniu ustawy, jeżeli przed tą datą orzeczenie o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów nie utraciło mocy.

2. Orzeczenie o zaliczeniu do:

1) I grupy inwalidów traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,

2) II grupy inwalidów traktowane jest na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,

3) III grupy inwalidów traktowane jest na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.

3. Osoby o stałej albo długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym uznaje się za niepełnosprawne, z tym że:

1) osoby, którym przysługuje zasiłek pielęgnacyjny, traktuje się jako zaliczone do znacznego stopnia niepełnosprawności,

2) pozostałe osoby traktuje się jako zaliczone do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

Art. 63. Osoby niepełnosprawne, o których mowa w art. 62, które przed dniem wejścia w życie ustawy nabyły prawo do świadczeń lub ulg na podstawie odrębnych przepisów, zachowują dotychczasowe uprawnienia.

Art. 64. Zakłady pracy, które uzyskały status zakładu pracy chronionej przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, zobowiązane są do zwiększenia stanu zatrudnienia do wysokości określonej w art. 28 ust. 1 tej ustawy do dnia 30 czerwca 1998 r.

Art. 65. Z wpłat, o których mowa w art. 21 ust. 1, zwolnione są państwowe i gminne jednostki organizacyjne, w których wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynosi co najmniej 2% w 1998 r., 3% w 1999 r. i 4% w 2000 r.

Art. 66. W sprawach nie unormowanych przepisami ustawy stosuje się Kodeks postępowania administracyjnego, Kodeks cywilny oraz Kodeks pracy.

Art. 67. Sprawy, które zostały wszczęte, a nie zakończone przed dniem wejścia w życie ustawy, podlegają rozpoznaniu według przepisów tej ustawy.

Art. 68. Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w ustawie, nie dłużej jednak niż przez okres 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie, zachowują moc dotychczasowe przepisy wykonawcze, jeżeli nie są sprzeczne z ustawą.

Art. 69. Traci moc ustawa z dnia 9 maja 1991 r. o zatrudnianiu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 46, poz. 201, Nr 80, poz. 350 i Nr 110, poz. 472, z 1992 r. Nr 21, poz. 85, z 1993 r. Nr 11, poz. 50, Nr 28, poz. 127, z 1995 r. Nr 1, poz. 1, Nr 5, poz. 25 i Nr 120, poz. 577 oraz z 1996 r. Nr 100, poz. 461), z tym że:

- 1) art. 4 obowiązuje do dnia 31 grudnia 1998 r.,
- 2) art. 19 obowiązuje do dnia 30 czerwca 1998 r.

Art. 70. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1998 r., z tym że:

- 1) art. 6 ust. 7 wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 września 1997 r.,
- 2) art. 21 wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1999 r.
- 3) art. 31 ust. 1 pkt 2 oraz art. 59 wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.